

1 Timouti
Olo Iyoswo Sîmo'mjo loso Poul
Timoutimne'no
Mtî'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno Sîmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sîmentiso sohonta soswo *teti-wan'nji* (31) *teti-eti'nji* (38) nto uyakolo'mentisopolîkeno olo iyoswo loso Poul Timoutimne'no mtî'mokumentisofoho. Timouti sohwo kako hwomu songo hweho. Poul Anîtuye syoho mjîmîwento Timoutimo ango Lisîîla sopo nta'ni tîpema'mentiso hweho. Timoutiye na'uye yofeso Yunisîyoho. Kakoe atohwosi Louisîyoho. (Hungkuno hiso 2 Timouti sohe engo 1 honîngkano we'e 5. Osopo weho.) Timoutiye mpohwo sohwo Ngkîlik hweho. Pouî'nji Timouti'nji ango Loum sopo Anîtuye syoho imojiye hwa'uyoho. Hwangku Timouti kako Efesosînjo tajo ango somo Anîtuye syoho ma'mentisofoho. Poul kako Loum soswo hufa'u impe into'nawo'mentisofoho. Tîfi oso impo'ango somta'ni nusîhutofahonîngkofi kako hwaho we'e Kîlit, ango Efesos, hwaho Masetouniya osopo emoyîmentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohe engo 1 honîngkano we'e 5 so'nji 1 Timouti sohe engo 1 honîngkano we'e 3. Osopo weho.) Poul Timoutimo tajo ango Efesosînjo somo mokosyohumayo'ne uhwotî'mo'mentisofoho. Poul ango Efesos sopo komo'no mamnehono hune ose uyahonîngki olo

iyoswo loso mtì'mokumentisofoho.

Poul iyoswo hiloso Masetouniya humanto mtì'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofò lèhwasi tìfi unìngkohwano.

1-2 Nje hwomu Timouti sohwohne'no ngko Pouli'ni olo iyoswo loso kumtì'mokiyalokweno. Anìtu kako nakwoe wonyomjo tohino somta'ni isìhufonemayo'ne sohwo'nji Kilais Jisas oso humne'no nakwo hontohumalohwone sohwonji siko ngkimo hungkuno yokumpohn'nyo ntonji siko ngkimo sikoe hungkuno lèku'mofò (*apousel*) syoho ntapmmentisiyo hwo'nyoho. Kìko Timouti sohwo si kiko Anìtumo sìmeho wopìngo umahnno so'no kiko nje hwomu ne imo'nìmentohino hwosoho. Ngko kikine'no olo'no nìmo'nìngkohoho. Nanìkgkwohwo Anìtu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasi'nji siko'monta'i siko kikine'no hitoho ulofìhwoso'no siko kikimo wopìngo kilohofohosìsi sìmeho pompenjiyo wokijopanjiyo. Oso'no nìmo'nìngkohoho.

A'amu Anìtumne'no hwasyo hungkuno lèwo'nìngkohofò sofe hungkuno somne'no kiko yoka ulohoho.

3 Hohonta ngko hwaho Masetouniya'no wawomonji oso hungkuno kilìmentohe somta'angoso olohonta apa'no wakilìmne'no yohono. Hungkunoso olenoho. Kìko ango Efesos osopo ne'no nohumahoji a'amu oso hopo sponjo a'amu somo Anìtuye hungkuno hwasyo lutìhwalokwofo sohwo kiko ole uso, Sekwo olo a'amu lomo Anìtumne'no

hwasyo hungkunoso apa'no nolutihwafikutoho. Ose uso. ⁴ Hofiko mpohwosa ajuyohwosafe yofe so'no hungkuno ne'no hnnontifi hofikoe yofe ho'noma'n'wo'n'ingkohofofoho. Hofiko a'mane hungkuno kengo kengo sikinjo so'nji ne'no lutihun'wo'n'ingkohofofoho. Oso hungkuno hiso hofikoe hunomo wonyo imokin'wo'n'ingkohofofoho. Oso siki hungkuno huhwo sohwo Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyo somo mufo'manehoho. O'o, yoka ulikaf'wo'n'ingkisofoho. ⁵ Kiko ole uso, Sekwo olo hungkuno homo losomne'no ni'hu'nahone foho'naopmno. Ose ulohojo'no hofiko jije hungkunomo tifi kin'ngkapifijo'manji hofiko hofikoe yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji huno wopingo'nohini syafisy'kuji Anitumo simeho hi'ntnnono nehopi uyantifeho. Ose ikuji hofiko nom'ne a'amu somo nufomaf'kuji simeho wopingo umo'nantifeho. ⁶ A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo simeho uyo yahinoso noho'nasyontifi hofikoe huno wopingo sohwo ehilofaofahon'ngki hofiko siki hungkuno lomoyontifi hungkuno ne ane'njo hnn'wo'n'ingkohofofoho. ⁷ Hofiko Anituye hon'ngkano hungkunoso wolutihwantifi ko yontifeso oso hungkuno hwapingo ne homo somo huno muyahon'ngki hofiko hwasyo hungkuno lontifi ole li'wo'n'ingkohoho, Nakwoe hungkunoso ne'njofoho li'wo'n'ingkohofofoho.

⁸ Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako nakumo kakoe hon'ngkano hungkuno nejapmmentisoso oso hon'ngkano hungkuno homo somo nakwo nto'no in'ngkawasomanji

nakwo huno ole wotipemantanoho. Oso honingkano hungkunoso wopingofoho. ⁹ I olo so'nji nakwo huno nayohoho. Anituye honingkano hungkunoso a'amu honingkano wopingo'njo osomne'nohino'maho. O'o, a'amu honingkano wonyo yontifi hwe engo sohwamo enjwa'mo mohumayonjo somnefoho. A'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi yahino wonyo iwo'n'ngkohoho so'tntnefoho. A'amu hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fentifi hwahoponjo honingkano osomo in'ngkawowo'n'ngkohoho so'tntne'nefoho. I a'amu kan'ngkwowho'ya'umo fonjasyonto nom'ne a'amu somo fonjasyiwo'n'ngkohoho oso hwantne'nefoho. ¹⁰ Anituye honingkano hungkunoso a'amu apohufo'nji akngkilike'nji kifosyoho loho'n'wo'n'ngkohoho so'tntne'nefoho. A'amu nom'ne a'amufe mehomi hufo mawo'n'ngkohoho so'tntne'nefoho. A'amu yo'mayoso hufo iwo'n'ngkohoho so'nji hwasyo hungkuno liwo'n'ngkohoho so'nji a'amu hofiko hwasyo hungkuno nehopi yokintahopono lihwono liwo'n'ngkohoho so'tntne'nefoho. Oso yo'mayo yahino wonyo homo somo hano pitofasiyo'ne Anitu kakoe honingkano hungkunoso nejapmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyo hiso Anituye hungkuno ne'njo somne'no mangohwa imo'n'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no nakwo Anituye hungkuno ne'njo so'no huno nto'no nayihwoso'no nakwo yo'mayo yahino wonyo somne'no i'waho nto'no wehumantanoho. ¹¹ Anitu kako oso hungkuno neso nom'ne a'amumo lutihwayo'ne syohoso

ngkimo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakoe hungkuno wopingo hiso losetihwalokweno. Anitu huhwo sohwo kako wopingo'nohini iwo'ninkiso sohwo kako simeho nto'no namokiyo'neso hwapingo hweho.

Anitu kako Poulimne'no hitoho ulo'mentiso so'no Poul kako Anitumne'no isamoyoka ulimentisofoho.

¹² Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako huno ole syanifihu'mento, Poul kako nje syoho ntohofiyo imo'nyoso kako hoponoho. Ose syanifisyonto kako ngkimo kakoe syoho somne'no nihwosopento oso syoho homo somne'no kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakimo isamoyoka ulalokweno.

¹³ Hohonta ngko Jisasi'mne'no hwe wonyo hweho lonji ngko kakine'no yokumpohn'nyo imo'nitihwanji kakoe a'amu ne somo ngko hofikimo fonifonyo uloho'mentohefoho. Ngko oso yahino wonyo hiso ko imote sohwo'ni Anitu kako ngkine'no hitoho ulo'mentisofoho. Hwapingoso ngko Jisas kakoe hwapingo ne so'no huno nto'no manimmojofoho. I osohonta ngko kakimo simeho hi'ntnnono mummotefoho. Oso hiso'no Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahoningki ntima'mentisofoho. ¹⁴ Oseso Jisas kako ngkimo wopingo ntohofonto nontimanto kako'njopo ngkimo menihumatimmentisofoho. Osopo kako ngkimo simeho uyo so'no lontihwamentisofoho. Kako ngkimo simeho mikunimposo ntapmmentiso so'no ngko kakimo simeho engo uyalokweno.

15 Olo hungkuno loso ni'hu'no nehopeho. A'amu hopi'nono hofiko upa'nifijosos hofiko simeho hi'ntnnono uyife. Oso hungkuno hiso olenoho. Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako nakwo a'amu honingkano wonyo'njo hn'nimo asomo netimayo'ne kako nakwoe hwaho lopo pmentisofoho. Oso hungkuno hiso ni'hu'no nehopeho. I a'amu hopi'nonohino sofe honingkano wonyo somo ngko nje wonyoso uyakolo'mentohefoho. ¹⁶ Kilais Jisas kako kakoe yahino wopingoso a'amu hopi'nonohino somo ujo wehontojwahumo lonto kako ngko Poul'i'nimo honingkano wonyo'njo sohwo'nimo kako simo'mo wopingo ntoho'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso hofiko ngkimo nonohonngkuji huno ole wosyofisyantifeho. Poul kako Anitumo wonyo ne'no ulohofahonngki Anitu kako oso wonyo hiso'no Poulimo tohino komo'no mummentisofoho. O'o, Anitu kako Poulimne'no hontohumayo uloho'mojo sohwo Poulimo wopingo umokumentisofoho. Oso'no hofiko huno ole wosyafihinantifeho. Kilais kako oso hwe ni'hu'no wonyo sohumne'no wopingo umokumaso hopaso Anitu kako ngkimo oso hopa wanimokumontonoho. Anitu kako nakwoe wonyomne'no tohino komo'no monejape'njo hontohumayo inyo hweho. Hofiko huno ose syafisyikuji hofiko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyikuji hofiko songo ne'no humantokutnnefoho. ¹⁷ Oseso Anitu kako yo'mayo wopingo'nohini iwo'ningkiso so'no nakwo kakoe yofe engo so'ntnne'no kakoe

yokumpohn'nyo yakolo'nnyo so'ntnne'no engolopohamo nakwo woho'nomehwano. Hwapingoso Anitu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo engolopohamo ne'no nohumantihwone hweho. Kako poyo pe'nyoso mape'nonehoho. A'amu hofiko kakimo muhwonifitnnehoho oso huhwo sohwo kako kako'nohini Anitu ne hweho. Oso hungkuno hiso nehopeho.

Poul kako Timoutimo Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nyo ulimentisofoho.

¹⁸ Nje hwomu Timouti sohwo, nakwo kikimo olo syoho yalokuno loso yano kijapmentihwone sohonta Anitu kako nakumo kikine'no hungkuno nalimentiso so'no ngko oso hungkuno homo somo huno syafisyonji hungkuno hiso apa'no kijopalokweno. Oso hungkuno homo somo kiko aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syohoso yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U a'amu nom'neso hofiko Anitumo nakwolaho lifijosos hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no Anituye hungkuno hiso jije sampe mekino pa'nyofoho. ¹⁹ Kiko Kilaisimne'no simeho hi'ntnnono uyalokuno somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. Oso hungkuno wopingo Anitu kako jije simeho mo'mo ho'nakisyiwo'n'ngkiso somo kiko hofiyo fin'ngkayo. A'amu fehohnjoso hofiko oso simeho mo'mo hungkuno wopingo homo somo hwotoho fewo'n'ngkohofoso hofikoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyimotofoso

wonyo imokinimotofofoho. ²⁰ Oso hwe hufa'u Himeneyosi'nji Alekisanta'nji siko oso pa'nyo imo'n+imentisiyo hwa'uyoho. Siko Anituye hungkuno wop+ingo somne'no sitofo lonji hwasyo l+wo'n+ingkisiyo so'no ngko sikimo Seteniye ahomo uhumati'malefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwa'umo Seten kako sikimo tango uy+hwoso'no siko sikoe simeho iwolo'mokohosi Anitumne'no huno wop+ingo wot+pemanjiyoho. Siko huno wop+ingo t+pemahosisi'manji Anituye hungkuno ne'njo somne'no sitofo hungkuno apa'no malis+hnnisiyo.

2

Kiko a'amu somo Anitumo jomo ujo'ne olo yahino loso fit+hwaho.

¹⁻² Ngko kikimo hungkuno kijopalokwe s+mo'mjoso olenoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy+wo'n+ingkohofoso ole uyife. Hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikuji hofiko Mpohumo jomo ulife. Hofiko a'amu hopi'nonohino somne'no Anitumo jomo ulikuji yo'mayo Anitu hofikimo wop+ingo uloho'monto imentiso oso'no sekwo Anitumo isamoyoka ulimno. Oso a'amu hwaho mokosyohumawo'n+ingkohofoso sohwanji hwe engo sohwantne'no Anitumo jomo ulife. Hofiko Anitumo jomo ulikujo'no oso a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo hofiyo nemokosyohumafikujo'no nakwo simeho wop+ingo'nji nohumehwasi Anituye yahino wop+ingo somo tifi ntono un+ingkowantanoho. ³ Nakwo a'amu

hopi'nonohino somne'no Anitu honingkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne sohumo jomo ulihwaso'no kako nakumo timo wopingo nahoningkuhwosi kakoe simeho wopingo umo'nimontonoho. ⁴ Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo kako'njo pone asomo utimayo so'no umo'ninkingohoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko kakoe hungkuno ne'njo somo nupa'ningkuji kakimo tifi iningkayo so'no umo'ninkingohoho. ⁵ Nakwo huno nayohoho. Anitu kako anga'nohinohwo humaho. I a'amu anga'nohino sohwo nakwo a'amu hwahoponjo lohn'nimne'no Anitumne'no hwaho lophonjo humaso sohwo Kilais Jisasiyoho. Oso huhwo sohwo kako nakwo'nji Anitu'nji hungkuno monehwajjiyo'ne hweho. Simeho pompengo nalipe-e'ne hweho. ⁶ Oso syoho homo somne'no Anitu kako sikuno ho'nahumentisoso i'mofopahoningki Kilais kako kakoe fosyohumayo wonyoangkafoso noho'nosyahoponto kako a'amu hopi'nonohino honingkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne mpe enemayo'ne kakoe honiyo wopingoso usihuma'mentisofoho. Ose imentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo asomo utimayo'ne so'no umo'ninkingohoho. Oso honingkano hiso utihwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho. ⁷ Oseso Anitu kako ngkimo olo kakoe hungkuno loso a'amu somo lutihwayo'ne nihwosopo'mentisofoho. Olo hungkuno loso ngko hwasyo molokitihwalokuyohono. O'o, nehopi lokitihwalokweno. Anitu kako

a'amu temtitofu kengo somo asomo uti'ma'mo lonto hofiko nje hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono ntap+fitne'ento hofikimo luti'hwayo'ne ni'hwosopo'mentiso hwo'nyoho.

⁸ Oseso ngko olo'no ni'mo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi ango'meemjo hopi'nonohinoso hofiko Mpohumo jomo ulife. Oso a'amu hiso hofiko yahino wonyoso noho'nasy+kuji hofiko wop+ngo'nohini humaf+kuji Mpohumo jomo ulife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no simeho tohino muhmnyo'njo uyono. Hofiko yoka mahnnnyo'njo ufe. O'o Anitumne'no huno nto'no syaf+sy+kuji kakimo yo'mayo so'no jomo ulife. Ose ni'mo'n'ngkohoho.

Moya'mi sofamne hungkunofoho.

⁹ Ngko moya'mi sofamne'no ole so'no ni'mo'n'ngkohoho. Moya'mi sofa hofiko huno ito'no syaf+sy+kuji he manji'mofu ito'no fiy+mno. Sekwo huno ole so'no nosyaf+hu'n'ngkutoho. U ngko angkafi'nyoho. A'amu wanohonife. Ose likuji yo'mayo he manji'mofu hamniyoho engo ihn'naof+kuji mijiyo'nji a'apahomne wokososo wop+ngo wop+ngo ihn'n'ngkutoho. O'o, yo'mayo he manji'mofu honje monje y'i'mo'n'ngkutoho.

¹⁰ Sekwo moya'mi sofasi a'amu ole wonalife, Hofiko Anituye mehomi nefafoho. A'amu ose wonalife sekwo ose lifijo'manji sekwo Anituye syoho wop+ngo'nohini fiy+mno. Oso syoho wop+ngo hiso sekwoe a'apahomjo wokoso pa'nyofoho. ¹¹ Sekwo moya'mi sofasi sekwo nom'ne a'amumne'no hwahopo pawekuji nom'ne a'amufe huyo so'mo

mampi'nyo humafi'kuji Anituye hungkuno upa'nimno. ¹² Ngko olo yahino loso'no manimo'n'ingkiyohoho. Hwe sohwa hofi'ko moya'mi sofamo enjwa'mo humayoso wopingo'maho. Ngko moya'mi sofa hofi'ko hwe sohwapamo Anituye hungkuno luti'hwayo so'no manimo'n'ingkiyohoho. O'o, moya'mi sofa hofi'ko mampi'nyo humafi'kuji Anituye hungkunoso haloho'no upa'nife. ¹³ Simo'mjo hwapingoso Anitu kako Atam simo'mo mt'i'mokonto tifi Efa mta'mokumentisofoho. ¹⁴ Nom'neso olenoho. Atam kako Iten nohumanto Seteniye hwasyo hungkunomo simeho hi'ntnnono muyimmentisofoho. O'o, Efa kako oso hwasyo hungkuno homo somo nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyonto tifi in'ngkawento hon'ngkano wonyo imentisofoho. Oso imo'n'imentiso so'no huno syafisyihwasi moya'mi sofa hofi'ko hwe sohwafe hungkunomo enjwa'mo wohumafe. ¹⁵ Oseso olohonta moya'mi sofa hofi'ko mehomi aswo mantifeso tohino engo malokwofo. I oso'no hofi'ko Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uy'kuji nom'ne a'amu so'nji hofi'ko simeho in'ngkuji hofiyo'no ufo'mafi'kuji hon'ngkano wopingo'nohini tipemafi'kuji huno wopingo'nohini syafisy'kuji humentan'ngkuji Anitu kako oso moya'mi hofa sofafe wonyomjo tohino somta'ni isihutofumanefoho.

3

*A'amu Anituye syoho somo nto'no mokosyohu-
mayo sohwanne hungkunofoho.*

¹ Olo hungkuno loso nehopeho. A'amu kako Anituye syoho somo mokosyohumayo so'no kako syoho wonyoangkafo so'no umo'nimontonoho. ² Oseso oso a'amu Anituye syoho mokosyohumayo huhwo sohwo kako kakoe yahino wopingo'nohino so'nji wohumano. Ose humentaningkuhwosi nom'ne a'amuso hofiko hwe huhwo sohumo nuhwoningkuji hofiko yahino wonyoso ni'hu'no motipemapifitnehoho. Olo syoho hiloso hwe kako ape anga'nohino'njohwo humahwosi uyono. Oso a'amu huhwo sohwo yo'mayo yahino kako iwo'niningkisoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Yo'mayo yahino wonyo kakimo u'masoso kako oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Kako yo'mayo so'no huno nto'no syafisyihwosi syoho nto'no uyono. Oso hwe huhwo sohumo a'amu angokengo'mta'angoso kako nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno lutihwayo syohoso wopingo uyono. ³ Kako mijo yokumpohn'nyoso ningkuhwosi monilohofonehoho. Kako nom'ne a'amu somne'no simeho tohino komo'no muhmnonehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo simeho wopingo'nohini uyimontonoho. Kako nom'ne a'amu somo ikujoho mafonjonehoho. Kako yo'mayo hamniyoho mayo so'ne huno engo syafisyiwo'niningkuhwoloho. ⁴ Kako kakoe ape'nji mehomi'njimo kako nto'no wemokosyohumamontonoho. Kakoe mehomi sohwa kaningkwohwoe hungkunomo haloho'no upeentifeho. ⁵ Hwe fihwo kako kakoe mehomi'nji

kona'wohi'njimo nto'no memokosyohumayo sohwo kako oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyo somo nto'no mokosyohumayoso pipi wemokosyohumamontolo. O'o, awonoho.

⁶ A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono kahopi uyalokuso sohwo kako a'amumo mokosyohumayo syoho loso momanehoho. Oso a'amu simeho hi'ntnnono Anitumo kahopi uyalokunjo sohwo kako olo syoholo nomahwoso'no, ngko hwe engo hwo'nyoho, kako huno ose syafisyonehoho. I kako oso hunoso nosyofisyihwosi'manji Anitu kako oso huno wonyo hiso'no kako Setenimo wae yao'mentiso hopaso oso hwe sohomo wae yaofonefoho.

⁷ A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo yontifi yoloho'mo humalofo huhwanji oso hwe a'amumo mokosyohumayo syoho'njo sohomo uhwoninkuji kakoe yahino wopingo somne'no hofiko huno ole wosyofisyantifeho, Kako hwe wopingo hweho. Kako yahino wonyo yoso'manji hofiko kakoe yahino wonyo somne'no hungkuno mjulikujo'no Seten kako monje ulohofihwoso'no kakoe syohoso wopiwahu'montonoho. Kako Anituye a'amu somo honingkano wopingomo nto'no momihwajonehoho.

I ngko olo iyoswo a'amu yahino wopingo wopingo'njo somne'no mtimokalokwe loso i a'amu oso yo'mayo yahino hi'njo somo kiko Anituye a'amu ne somo mokosyohumayo'ne syoho so'no uhwosopofa.

A'amu Anituye syoho'njo sofe hungkunofoho.

⁸ Oso pa'nyoso a'amu Anituye syoho'njoso hofiko hofikoe yahino somne'no huno

nto'no wosyafi'hu'nife. Hofiko huno hufa'u'nji nomokosyohufikutoho. O'o, huno Anitumne'nohini wosyafi'hupife. Hofiko mijo yokumpohn'nyo n'ngkukuji nonilohofikutoho. Hofiko huno nom'ne a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso engo mayoso'no huno nosyafi'syikutoho. ⁹ A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko hofikoe simeho mo'mo ole mahnnifitnehoho, Ngko wonyo hwo'nyoho. Ose mahnnifitnehoho. O'o, hofiko Anitu kakoe hungkuno ne'njoso ujo ehontojwahumentiso homo somo simeho hi'ntnnono uyikuji aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumantifeho. Ose ikujo'no ole wosyafi'hu'nife, Anituye hungkuno ne'njoso nje yahino wonyo somo wae yanimo'mentisofoho. Kakoe hungkunomnohini un'ngkamo. Ose syafi'hu'n'ngkuji Anituye yahino wop'ngo'nohini uyife. ¹⁰ A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofikoe yo'mayo yahino so'nji hofikoe syoho so'nji sekwo simo'mo uhwonimno. Oso homo somo sekwo yahino wop'ngo'nohini uhwonifijo'manji e'wano hofiko Anituye syohoso uyife. ¹¹ I hofikoe a'musya hofanji yahino wop'ngo'nohini uyife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sitofo nolikutoho. Oso moya'mi hoho sofa hofiko yo'mayo yahino iwo'n'ngkohoho huhwo sohwo hofikimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Oso yo'mayo yahinoso hofikimo u'masoso hofiko oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Hofiko yo'mayo yahino iwo'n'ngkohofoso nto'nohini uyife. ¹² A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako ape anga'nohini womano. Oso

hwe huhwo sohwo kako kakoe mehomi'nji kakoe ape'nji nto'no womokosyohumano. ¹³ A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko hofikoe syoho wopingo'nohini ikuji hofikoe humayo yahinoso wopingo'nohini'manji a'amuso hofikimo nuhwoningkuji hofikoe yofe noho'nomafikuji yo'mayo hungkuno Kilais Jisas mta'angoso lutihwawo'n'ngkohoho somo hofiyo upo'nantifeho.

Anituye hungkuno hwapingoso olenoho.

¹⁴ Ngko sekwoe angopo sekumo komo'no wose'ma'monji yalokweno. ¹⁵ I oso'no ngko komo'no mose'maso yalokwe so'no ngko olo iyoswo mtimokalokwe losomo sekwo atofolikuji Anituye mehomife yahino wopingo so'no huno wopingo wotipemantifeho. Sekwo Anituye mehomi soku, Anitu kakoe angokuyoho. Anitu kako sekwoe simeho momo songo humaho. Oseso sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwo Anituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kesyohumafikuji oso hungkuno huhwo sohwo sekwo itihwa'nyopo meho'nahumno. ¹⁶ Anituye hungkuno hwapingo ujo ehontojwahumentisoso ni'hu'no wopingofoho. Anituye hungkuno hwapingoso Jisas Kilaisiyoho. Oso huhwo sohwo kako kakoe yahino wopingo somo a'amu hwahoponjo hn'nwi monje mesyanehwono. Kakoe yahino somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso olenoho.

Jisas Kɪlais kako nakwo a'amu hwaho loponjo lohn'nwiye a'apaho nehopi manto kako utɪhwa'nyopo i'mofapmmentisofoho.

Anɪtuye Towahuno Wopɪngo sohwo kako Kɪlaisiye yahino hwapɪngo neso netɪhwahonɪngki oso yahino hiso nto'nohini uhwonɪwo'nɪngkuhwonefoho.

A'amu ahwomomjo huhwo wopɪngo osenohini uhwonɪwo'nɪgkohofofoho.

Kɪlaisiye hungkunoso a'amu temtitofo hopi'nonohino sofe ango'meemo ho'nɪmentisofoho.

A'amu hwahoponjoso hofɪko kakine'no huno syafɪsyontɪfi sɪmeho hi'ntnnono umentohofofoho.

Anɪtu kakoe hwomu Kɪlaisimo ahwomomo utɪma'mentisofoho.

4

A'amu hwasyo hungkuno lutɪhwawo'nɪngkohofo sohwafe hungkunofoho.

¹ Anɪtuye Towahuno sohwo kako hungkuno yoloho ole nalimento, Olo hwaho lopo sɪkuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sohonta a'amu fehohnjoso hofɪko Anɪtuye hungkunomo hohujo ikinjaopitnnefoho. Oso hohosohonta hofɪko hwasyo hungkuno upa'nɪngkuji hofɪko Setenimo tɪfi inɪngkafitnnefoho. ² Oso

a'amu wonyo hwasyo hungkuno likujo sohwa hofɪko oso hwasyo hungkuno homo somne'no hofɪko sɪmeho mo'mo wonɪmango munyo'njo ihwoso'no olo'mo i'nongki wohumentɪhwantɪfeho. ³ Hofɪko hwasyo

hungkuno ole wolutiwantifeho. Sekwo ape nomafikutoho. Sekwo wosopayo fehohnjoso noni⁺ngkutoho. Hofiko hwasyo hungkuno ose wolanti⁺feho. I oso'no yo'mayo wosopayo nyo'ne, ape mayo yahinoso Anitu kako kakoe mehomi ne somo uy⁺mentisofoho. A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy⁺wo'n⁺ingkohofoso hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no huno uyahon⁺ingi oso yo'mayo hiso hofiko Anitu kako aho mta'ni mantife so'no hofiko Anitumo isamoyoka uli⁺wo'n⁺ingkohofofoho. ⁴ Nakwo olo so'no huno nayohoho. Yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso wopi⁺ngofoho. I oso'no nakwo humayoso peho'neto. O'o, nakwo Anituye ahomta'ni yo'mayoso nomehwasi kakimo isamoyoka ulano. ⁵ Ou, yo'mayo Anitu mti'mokonto wopi⁺ngofoho nal⁺imentiso so'no nakwo oso hiso'no isamoyoka uli⁺wo'n⁺ingkuhwone'manji yo'mayo wopi⁺ngonohini imo'nalofoho.

Poul Timoutimo ulimento, Kiko nto'no humahoji Anituye hungkuno nto'no filutiwaho.

⁶ U ngko Pouli'ni olo hungkuno kikine'no mti'mokalokwe loso kiko olo hungkuno loso Anituye a'amu ne somo luti⁺husoso u kiko Kilais Jisasiye syoho ulohofiyo ne umo'nimonnoho. Kiko Anituye hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyohoji sikuno huhwo huhwi tifi in⁺ingkuso'manji kiko Kilaisiye yokumpohn'nyo mahoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho. ⁷ Kiko sen⁺ngkwowosa mta'ango a'mane hungkuno so'no huno pi'n⁺ingo engo nosyafisyohotoho. O'o, oso

hungkuno huhwo sohwo kako nakumo Anituye yofeso molonetihwanehoho. Kiko Anituye yahino so'no huno nto'no syofi+syomahoji osomnohini nto'no in'ngkayo'ne syoho engo fiyo. ⁸ Nakwo olo hwaho lopo yo'mayo syoho iwo'n'ngkuhwoneso nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo imokin+wo'n'ngkuhwonefoho. Oso wop'ngofoho. Oso pa'nyoso nakwo Anituye yahino so'no huno ne'no syafi+syihwasi osomnohini tifi nto'no in'ngkawasoso oso yahino hiso olo hwaho lopo humentan'ngkuhwasi wonefo'mamontonoho. I olopo'nohino'maho. O'o, nakwo Anitu'nji ne'no humentan'ngkuhwasi tifi hohonta ne'no nefo'manefoho. ⁹ Olo hungkuno lalokwe loso nehopeho. Hungkuno hilo somo a'amu hopi'nono nupa'n'ngkuji simeho hi'ntnnono uyife. ¹⁰ Anitu kako a'amu hopi'nonohinoso kakimo u'mayo'ne hon'ngkano imo'mentisofoho. Nakwo Anitu kako songo ne'no humaso sohomo simeho hi'ntnnono nehopi uyalokuhwone hn'n'mo Anitu kako asomo netimayo'ne nakwo hontohumalohwono. Oso'no nakwo syoho tohohmtnno'njo yalokuhwoneso a'amu hopi'nono hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyifitne'entani yalokuhwono.

¹¹ Kiko a'amu hopi'nonohino somo Anituye hungkuno somo ito'no in'ngkafitne'no hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. ¹² Timouti sohwosi, kiko hwe songo hwosoho. Oseso kiko nto'no mohumayo'manji a'amu hofiko kikimo kohon'ngkuji ole wokilantifeho.

Timouti kiko yo'mingohwosi'maho. Ose wokilantifeho. Oso'no kiko nto'no fosyohumahoji a'amu jije yahino wopingo yahonngkiji kohonngkuji tifi wokinngkapife. Yo'mayo hungkuno ujosu nto'no uso. Kiko hopi'nonohino somo simeho uyo. Anitumo simeho hi'ntnnono uyo. Honngkano wonyo ane wopingo'nohini fiyo. ¹³ Ngko kikimo ku'mayo so'no hontohumahoji Anituye hungkunoso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no atofo fiso. Kiko Anituye yahino wopingo so'no syoho toho mtanno'njo fitihwaho. ¹⁴ Hohonta kiko Anituye syoho ma'mentohino sohonta hwe engo sohwa hofiko kikimo aho kilonj+mokumentohofu sohonta Anitu kako kikimo kakoe syoho iyo so'ne kakoe yokumpohn'nyo kijapmmmentisofoho. Kiko oso hiso'no ikwesyafigyohoji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyo. ¹⁵ Engolopohamo kiko Anituye syoho so'no simeho kumo'nngkuhwoso'no oso syoho homo somo nto'no mokosyohumentanngkiji a'amu hofiko nokohonngkuji hofiko oso jije syoho wopingo imo'nalokunjo so'no a'amu wokohonantifeho. ¹⁶ Kiko nto'no humanji Anituye syoho iwo'nngkino so'no huno nto'no syafigyohoji kiko a'amu somo Anituye hungkuno nto'no filutihwaho. Kiko oso syoho hiso nusikwajohotoho. O'o, kiko oso syoho hiso'no yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U kiko ose yohojo'no a'amu hofiko jije hungkunomo haloho kupewo'nngkohofu so'njimo Anitu kako kiko'nji wosetima'montonoho.

5

Poul Timoutimo ulimeto, Kiko a'amumo yahino wopingo'nohini ulohoho.

¹ Timouti, kiko hwe engo sohwo yoka nulohotoho. O'o, kiko hungkuno hofiyo'no ulohoji hofikimo honingkano nto'no hmmofihwajo. Hofiko jije mpohwosa pa'nyo hwafoho. Kiko hwomu songo sohwo honingkano jije ningkwahwosamo imofihwaj+wo'ningkino hopa hmmofihwajo. ² Jije na'ujamo honingkano nto'no mihwaj+wo'ningkino hopaso nom'ne moya'mi sofamo oso hopa hmmofihwajo. Moya'mi songo sofa hofiko hnnampijamo imofihwaj+wo'ningkino hopa hmmofihwajo. Kiko moya'mi songo sofaji nohumahoji kiko hnnampijaji humawo'ningkino hopaso honingkano nto'no fiyo. Wonyo honingkanoso yohotoho.

Apiwojo sofamo nto'no mokosyohumayo'ne hungkunofoho.

³ U a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nososi kako'nohini humentan+ngkuhwososo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho somo apiwojo sekwo'njo ajwo'mo humalofo sofamo kiko nto'no ufo'mayo'ne nto'no filutihwaho. ⁴ U oso a'musi kakoe mehomitaho, hofiyakwosalaho, oso hwa hofiko nto'no humafijo hwa'manji u hofiko oso ape apiwojo somo nto'no ufo'mapife. Hohonta a'musi kako oso mehomi somo kako nonyo wosopayo hofiyo umojofoho. Kako fo'mofomo hofiyo uloho'mojofoho. Oso'no olohonta oso mehomi sohwa hofiko

homningkwohwo'ya'umo hofiko sikimo aku hofikimo mokosyohumamentisiyo hopaso hofiko sikimo nto'no womokosyohumantifeho. Oso mehomife syoho simo'mjofoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe simehoso wopingo umo'nimontonoho. ⁵ I a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nimentisosi oso a'mu hisi nom'nihwo nufo'mane anesi nohumanto Anitu kakimo ufo'mayo'ne hontohumaho. Oseso oso a'mu hisi kako sikuno huhwo huhwi sikuno'nji imingo'nji Anitu kakimo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso yahino wonyoangkafofoho. ⁶ I oso'no a'mu nom'nesi kakoe hwehwo poyo nto pe'nimentisosi kako kakoe hunoso a'apahomne'nohini syafisiyoso yo'mayo kakoe simeho umo lonto yontesi kakoe fesyohumayo wopingoso poyo nto pe'niyoho. ⁷ Oseso kiko Timoutiki a'amu hopi'nonohino kiko'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho somo homningkwohwo homnosyamo nto'no mokosyohumayo so'no hungkuno yokumpohn'nyo uso. Hofiko'nji apwojo sofanji oso hungkuno homo somo tifi nto'no inngkafijo'manji nom'ne a'amuso hofiko hofikine'no oso yahino homo somne'no sitofo mul'fitnnehofo. ⁸ A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo nto'no mufo'mayo'manji kako Anituye hungkuno somne'no hohujo nto ikinjao'maso hweho. Olo kakoe honngkano loso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'ningkohoho sofe honngkano wonyo somo yakolo'nnyofoho.

⁹ Apwojo kako hwe anga'nohinohumo

uma'n+mentisosi kakoe soswo *sikisiti* (60) uyakolo'nnyosimo kakoe yofeso iyoswomo mt+'mojo. Ap+'wojo yofe wo'nnyo sofamo ufo'mapitnne'eno. ¹⁰ I ap+'wojo hofa sofa hof+kofe hon+ngkano wop+ngo'njo sofa hof+ko hof+kofe mehomi somo nto'no mokosyohumamotofo sofa, a'amu ango kengo mta'angoso u'mahon+ngkofi wosopayo'nji ango'nji uy+motofo sofa, An+ituye a'amu somo ufo'ma'motofo sofa, a'amu nom'ne somo yo'mayo tango u'mahon+ngki hof+kimo ufo'ma'motofo sofa, hof+ko yo'mayo yo'mayo syoho wop+ngo'nohini imotofo, osofefe yofe so'nohini iyoswomo mt+'mokukuji sekwo ufo'mapmno. ¹¹ I sekwo moya'mi songo sofa hof+kofe hwehwa poyo nto pe'n+mentohofa sofafe yofeso nomt+'mokukutoho. O'o, hof+ko nom'ne huhwamo umo'nantane'no yalokuhwono l+kuji hof+ko hof+kofe s+meho yo'mayo umo lonte somo in+ngkakukuji K+lais+ye syoho wop+ngo somo ul+ko'mant+feho. ¹² Oso moya'mi sofa s+mo'mo hof+ko nakwo K+lais+imne'nohini syoho uyano ko l+mentohofa osomo ne'no un+ngkowano majo'njo yont+fi hof+ko hwe nom'ne hwamo uma'nont+fi oso hungkuno hohonta nakwo K+lais+imnohini syoho uyano l+mentohofa somo mt+hupeelokwofo. Oso'no a'amu An+itumne'no uhu'mokuwo'n+ngkohofoso hof+ko ap+'wojo hofa sofamo ole ulant+feho. Yo'mayo hungkuno An+itumo yoloho nto ulont+fi aku mt+hupeho hopo'maho. Wonyofoho. Ose ulant+feho. ¹³ Nom'ne yahino ap+'wojo songo sofa iwo'n+ngkohofoso olenoho. Hof+ko An+ituye syohoso miyo'njo ikuji hof+ko

piso'mo'nyo yahinoso mafikuji ango ho'mo
 ho'mo uku'mofantifeho. Oso'nohini'maho.
 Hofiko siki hungkuno liwo'nontifi nom'ne
 a'amufe yahino syoho yo'mayo so'no
 ukinj'hwojano lontifi iwo'n'ngkohofoho.
 Hofiko nom'ne a'amu somne'no hwasyo
 hungkuno lontifi wonyo hungkuno kengo
 kengo nakwo majo'njo iwo'n'ngkuhwoneso
 liwo'n'ngkohofoho. Oso'no kiko hofikoe
 yofeso iyoswomo nomti'mokohotoho. ¹⁴ O'o,
 ngko moya'mi songo sofafe hwehwo poyo nto
 pe'n'mentohoho sofamo ole uliwo'n'ngkohono.
 Sekwo nom'ne huhwamo uma'n'ngkuji sekwo
 mehomi tipemafikuji yo'mayo ango syoho
 osomo nto'no mokosyohumantokuno. Ose
 uliwo'n'ngkohono. U hofiko ose ikujo'no
 Anituye mango sohwa hofiko nakumo
 nonahon'ngkuji Anituye a'amu ne sofe yahino
 somo nuhwon'ngkuji hofiko nakumo sitofo
 monal'fitnnehofo. ¹⁵ Nakwo huno nayohoho.
 Moya'mi apiwojo fehohnjo sofa hofiko Anituye
 hon'ngkano wop'ngo somo nuliko'mantifi
 hofiko Seteniye hon'ngkano somo tifi
 in'ngkowalokwofo. ¹⁶ Oseso a'amu Anitumne'no
 simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho sofe
 temtifo somta'ango hwe fihwo kako poyo
 pe'noso sohwoe apiwojo humaso simo hofiko
 kakimo womokosyohumafe. Ose ikujo'ne'manji
 a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso
 hofiko oso apiwojo hisimo mokosyohumayo'ne
 tangoso motipemap'fitnnehofo. O'o, hofikoe
 syohoso apiwojo hopifahwosa ane sofamo
 mokosyohumayoso hofikoe syohofoho.

Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwafe hungkunofoho.

17 Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye hungkuno losetihwawo'n'ngkohoho sohwa hofikoe syoho wopingo ifijo'manji sekwo hofikoe yofe ho'nomafikuji hofikimo mpe engo ulohopmno.

18 Hwap'ngoso Anituye hungkunoso ole nelalofi, Yahu (*mpulimokau*) sohwo kako kikine'no syoho engo yontan'ngkuhwosi kiko kakoe simuyo somo hnanosy'iswohotoho. O'o, kako wosopayo wanono. Anituye hungkuno nom'nepo ole nelalofi, A'amu syoho'njo sohwa hofiko hamniyoho womapife. Ose nelalofoho.

19 Hwe anga'nohinohwo kako a'amu Anituye syoho'njo sohumne'no hungkuno ole somjulimasofoho. Olo hwe lohwo kako wonyo imasofoho. Kiko kakoe hungkuno ose mjulisomo haloho upehotoho. I oso'no kiko a'amu hufa'utaho u hufa'u sihunehwalaho oso hwa hofiko hungkuno somjakilifijo osomo kiko nupa'n'ngkohoji'manji haloho pofu. 20 A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako hon'ngkano wonyo yoso'manji kiko a'amu hopi'nonohino sofe timo sopo m'humajohoji osopo kiko kakoe hon'ngkanoso nto'no m'hwajo. Oseso a'amu Anituye syoho'njo hopi'nonohino sohwa hofiko hon'ngkano wonyo somne'no i'waho nto'no uyife.

21 Ngko olo hungkuno kijopalokwe loso'no Anitu'nji Kilais Jisasi'nji a'amu ahwomomjo hopi'nonohinofe timopo kilalokweno. Oso'no kiko nto'no fin'ngkayo. A'amu Anituye

syoho'njo sohwa hofiko kikimo enjwa'mo humalofo somo kiko nto'no mokosyohumaho. Kiko oso a'amu hofosofe hungkuno nto'no m+hwajiyo sohonta kiko olo hungkuno hiloso swo'nohini upa'n+ngkohoji kiko jije simeho mo'mo huno komo'no ole syafisyohotoho. U oloso kako imasofoho. U oso kako mimmasofoho. Jije simeho mo'mo huno komo'no ose syafisyohotoho. U kiko jije a'amu fehohnjo somo yoka mulohoyohoji nom'ne a'amu somo yoka hungkuno ulohotoho. O'o, kiko hofikimo yahino afa'nohino ulohofo. ²² Kiko a'amu fihumo kako Anituye syoho iyoso'no kiko kakimo aho komo'no ulonjimokohotoho. U simo'mo kiko kakoe humayo yahino so'nji kakoe syoho so'ntnne'no huno nto'no syafisyohoji kiko uhwonjoso nto'nohini uhwon+ngkijj'manji ou kiko osohumo Anituye syohoso noho uyo. A'amu fihumo kiko Anituye syohoso komo'no usoso kako hon+ngkano wonyo yoso'manji oso kakoe wonyo homo somne'no tango woki'ma'montonoho. Kiko oso yahino homo somne'no kiko i'waho nto'no ehumahoji u kiko wonyo'maso wohumamonnoho.

²³ U Timouti sohwoosi ngko jije yahino somne'no hungkuno we'e wakilimo. Jije simeho kumnalof+wo'n+ngkiso so'no kiko ahu'mo mijo'nohino non+ngkohotoho. O'o, kiko ipisayo mijo we'e yokumpohn'nyo so'nji mahoji hmnyo. Oso mahoji njoso jije mnokinoso moi'wo wakumo'n+montonoho.

²⁴ Ngko a'amu Anituye syoho'njo somne'no hungkuno nom'ne wakilimo. Anituye syoho iyo

so'ne a'amumo komo'no nihwosopehotoho. A'amu fehohnjoso hofi'koe honi'ngkano wonyoso uti'hwanyopo yahoni'ngkofi a'amu hofi'ko nuhwonontifi wonyofoho huno umontonoho. Oso honi'ngkano homo somo nto'no mihwajo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofi'ko hofi'koe honi'ngkano wonyoso hiyasomo mokosyohumawo'n'ingkohoho so'no kiko huno makiyofoho. I oso'no hwangku hofi'koe yahino wonyo somo ujo ehontojwasyonefoho. Oso a'amu hofi'ko oso a'amu homo somo hofi'koe ne so'no huno umontonoho. ²⁵ Oso pa'nyoso nakwo a'amu nom'ne fehohnjo sofe yahino wopi'ngoso uti'hwanyopo wentani'ngki uhwon'wo'n'ingkuhwono. I oso'no nakwo a'amu fehohnjo sofe yahino wopi'ngoso muhwonyofoho. Oso'nji nom'ne s'ikuno somo uti'hwanyopo i'mofaponefoho.

6

A'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofi'wo'n'ingkohoho sohwafe hungkunofoho.

¹ Timouti kiko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohoho hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyo somo ole uso. Sekwo huno ole fi'syafi'hupmno. Sekwoe hwe engo sohwafo enjwa'mo fohumamno. Hofi'koe yofeso monje ulohofikutoho. O'o, hofi'koe hungkunomo haloho pekuji hofi'koe syohoso yokumpohn'nyo ulohofiyimno. Ose ikujo'no a'amu nom'neso hofi'ko Anituye a'amu ne somne'no syoho ulohofiyo wonyo hwafoho maseli'fitnnehoho. Hofi'ko sekwoe syoho

somne'no Anituye yofe so'nji kakoe hungkuno lutihwawo'n'ingkuhwone so'ntnne'no sitofo mulifitnnehofo.

² I sekwoe hwe engo huhwanji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyohwa'manji sekwo huno ole nosyafisyikutoho. Nje hwe engo sohwo kako nje tatohweho. Oso'no ngko kakoe mangomo hwotoho wahmmonnoho. Sekwo huno ose syafisyikutoho. O'o sekwo huno ole fisyafihupmno. Nje hwe engo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. Oso'no ngko kakine'no simeho uyimo. Ngko kakine'no syoho ulohofi'mo ngko Anituye a'amu ne sohumo ufo'malokweno. Huno ose syafisyikuji syoho wopingo'nohini ulohofiyimno. Oso hungkuno hiso kiko oso a'amu homo somo uso.

A'amu hwasyo hungkuno lutihwayo sohwa hofiko huno ane hwafoho.

Engolopohamo kiko hwe moya'mi hopi'nonohino somo olo hungkunolo lutihwahoji hofiko tifi iningkayo'ne huno ufohotofo. ³ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye hungkunoso Anituye yahino wopingo so'no lonetihwawo'n'ingkisofoho. Hwe fihwo kako oso hungkuno homo somo nuliko'manto nom'ne hungkuno kengo lutihwaso'manji ⁴ kako huno ne so'no huno'maso hweho. Kako oso huno hwasyo somo ho'nomo'nalofoho. Kako yo'mayo sikiujo so'no ole liwo'n'ingkohoho, Nakwo hungkuno hnnyoso kengko kengko'nohini wohnnano liwo'n'ingkohoho. Hofiko ose hnn'ingkahon'ingkofi olo yahino loso imo'n'iwo'n'ingkisofoho. Nom'ne a'amu

somne'no si'mano hntotohino, si'meho wonyo, ikujoho, sitofo, nom'ne a'amu somne'no huno wonyo syafi'siyo, ⁵ hofi'ko yoka hungkuno hnn+wo'n+ingkohofofoho. Oso a'amu hiso hofi'ko hofi'koe hunoso hwayo hohnjofoho. Oso a'amu ose sohwa hofi'ko Anituye hungkuno ne somo hofi'ko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumunyofoho. Hofi'ko olo hwasyo hungkuno lomo syafisy+wo'n+ingkohofofoho. Nakwo Anituye hon+inganomo in+ingkowaso'manji ho'yango womantanoho.

Ho'yango engo mayo'ne hungkunofoho.

⁶ U nehopi a'amu fihwo kako Anituye yahinomo in+ingkawe sohwo'manji oso a'amu sohwo kako Anitu mta'ni yo'mayo wop+ingoso woma'montonoho. I oso'no kako yo'mayo mayoso'no huno mosyafisyo'njo yoso'manji ole wasyofisyono, Ngko yo'mayo mokosyohumameso hoponoho. Kako huno ose syafisy+hwosi kako si'meho wop+ingo'nji wohumamontonoho. ⁷ Nakwo huno nayohoho. Nena'wohija olo hwaho lopo aswo nema'mentohofo sohonta yo'mayo ahomo mokaho'nnyo monema'mmentohofo. O'o, awonoho. I oso pa'nyoso hwangku nakwo olo hwaho lopo poyo pe'n+ingkuhwasi Anitumo u'mano lihwasi oso apa'no u'manefoho. ⁸ U nakwo wosopayo'nji hwapife'nji'n+manji u nakwo ole wolano, Oloso ngko'ne hoponoho. Ose wolano. ⁹ A'amu fehohnjoso hofi'ko ho'yango engo mayo'ne syofisyalokwofoso hofi'ko oso ho'yango'no hunoso hofoyo hopa

lisyoswofohinalokwofo. Oseso hofi:koe simehoso yo'mayo hopi'nonohino somne'no nuli:kafi:hwosi yo'mayo ho'yango engo mane'eno likuji yo'mayo yahino wonyoso uyanti:feho. Oso hohosohonta hofi:ko ni:hu'nahone ti:kanomo ufitnnefoho. ¹⁰ Yo'mayo yahino wonyo hwap:ngoso olenoho. Hamniyoho engo mayo'ne yahino somo kako aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaho. A'amu fehohnjoso hofi:ko hamniyoho engo mayo so'no simeho umo'n:ngkahon:ngki hofi:ko Anituye yahino wop:ngo somne'no hohujo ni:hu'nahone ikinjaofonti:fi hofi:kimo yo'mayo tango engoso u'malofoho.

Poul kako Timoutimo kiko songo ne'no humayo yahino somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumaho uli:mentisofoho.

¹¹ Timouti sohwozi, kiko Anituye syoho ulohofiyo ne sohwozi oso yo'mayo yahino wonyoso iyo'eno. O'o, kiko hon:ngkano wop:ngo umo lohoji nano yokumpohn'nyo mtitofho. Kiko Anituye yahino wop:ngo somo tifi fin:ngkayo. Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyohoji kiko nom'ne a'amu somo ufo'mahoji yo'mayo tango ku'mayo so'no kiko yokumpohn'nyo filohofho. Kiko a'amu hopi'nonohino somo simeho pompengo umofohoji wop:ngo'nohini ulohofho. ¹² A'amu kako Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy:wo'n:ngkiso sohwo mjake'we hnnyo yahino iwo'n:ngkiso hweho. Kako yo'mayo yahino wonyo somo nuyakolofi:hwosi kako usijo'no humayo hohwafo somo i'mofap:hwosi ho'yango songo ne'no humayo'neso aho yokumpohn'nyo womakumontonoho. Oso

pa'nyoso kiko syoho yokumpohn'nyo yohoji engolopohamo songo ne'no humayo'ne somo kiko aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. Anitu kako kikimo hohonta oso hiso'no kuhwosopo'mentisofoho. Kiko Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkinso so'no a'amu pi'ningo engo somo yoloho nto lijwaofi'wo'n'ingkinso hwosoho. ¹³ Anitu kako yo'mayo songo humayo'ne ho'nahumentiso sohwo'nji Kilais Jisas kako hwe engo Pountiyas Pailot sohomo kakoe hwapingo so'no yoloho lij'mo'mentiso sohwo'nji siko'monta'i siko nekumo ehonontan'ingkinso ngko olo hungkuno yokumpohn'nyo loso kijopalokweno. ¹⁴ Kiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako uti'hwa'nyopo asomo peso'no hontohumahoji kiko Anituye hungkuno somo nto'no mokosyohumahoji kiko tifi nto'no fin'ingkayo. Osono in'ingkahuji kiko nom'ne hungkuno'nji nomujo'mokohotoho. O'o, jije wopingo humayo so'no a'amu hofiko nokohon'ingkuji hofiko Anituye hungkuno somne'no sitofo mal'fitnnehoho. ¹⁵ Oso sikuno Anitu ho'nahumentiso nto'nohino somo Anitu kako nakwoe hwaho uti'hwa'nyo lopo nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo uhwatimontonoho. Anitu kako'nohini yokumpohn'nyo huhwo sohwo kako yo'mayo so'no simonyo iyoso hwapingo hweho. Kako a'amu hwaho mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanjiye Hwe Engo hweho. ¹⁶ Oso Anitu anga'nohino huhwo sohwo kako kako'nohini poyo mape'n'wo'n'ingkinso

hweho. Anitu kako kakoe pomponaho engo sopo humaho. Oso kakoe pomponaho engo hopo sopo humaso so'no nakwo kako'njo tifonepo mu'manehwono. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi humentani nakwo'njo mta'n+ngo a'amu anga'nohinohwo kako nolikafonto Anitumo muhwonyofoho. Oso pa'nyoso olohonta hwanguku hohonta nakwo Anitumo muhwonanehwono. Nakwo kakoe engo so'no kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo so'ntnne'no engolopohamo ne'nohini woho'nomehwano. Nehopeho.

A'amu ho'yango engo'njo sohwafe hungkuno-foho.

¹⁷ A'amu ho'yango engo olo hwaho lopo mokosyohumawo'n+ngkohoho somo ole uso, Sekwo yokumpohn'nyo imo'n+ngkutoho. Sekwo olo hwaho loponjo yo'mayo mokosyohumalofomo'wo imo'n+wo'n+ngkiso osomo simeho uy+kutoho. O'o, sekwo Anitumo simeho nehopi uy+imno. Kako nakumo yo'mayo nakwo simonyo iyo'ne yo'mayoso nejap+wo'n+ngkisoso kako hwap+ngo hweho. ¹⁸ Oso hungkunoso ulohoji hungkuno nom'ne olo'nji yokumpohn'nyo uso. Sekwo yo'mayo syoho wop+ngo'nohini fiy+imno. Oso syoho engo hiso ikuji hof+koe simeho wop+ngo umo'n+montonoho. Sekumo yo'mayo Anitu sejaponteso sekwo nom'ne a'amu umofonyo yalokwofo somo ufo'mapmno. ¹⁹ Hof+ko ose ifijo'manji tifi no'mo yo'mayo wop+ngo hof+kimo ufo'mayo'ne

hu'mesyelokwofo. Osohonta hofiiko songo ne'no humayo'neso womantifeho. Ose uso.

Timouti sohwoosi kiko jije syohoso nto'no mokosyohumaho.

²⁰ U kiko Timouti sohwoosi, olo syoho Anitu kijapmmmentiso lomo nto'no mokosyohumaho. A'amu olo hwaho loponjo sohwa hofiiko olo hwaho loponjo huno loso nefoho liwo'n'ingkohofu so'nji yo'mayo hungkuno sikiujo so'nji mokosyohumantifi Anituye yofe moho'nomayo iyo so'ntnne'no kiko hohujo fikiujo. Oso hungkuno hiso Anituye hungkuno somo mangohwo imo'n'imentisofu.

²¹ A'amu fehohnjoso ole liwo'n'ingkohofi, Nakwo huno hi'nji'nwoho, hwasyo ose lontifi hofiiko Anituye hungkuno ne somo uhwosopeelokwofo.

Anituye hitoho engoso sekumo ufehu'mokasesyono.

Nje hungkuno osohopeho.

**Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka
long Niugini**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3